

2024
2025 2026

Veien mot et mer klimavennlig og bærekraftig norsk landbruk

*Bondelagets kommentarer til Stortingets behandling av Meld. St.
13 (2020-2021) – Klimaplan for 2021 - 2030*

2030

A stylized, colorful illustration of a city and rural landscape. The city buildings are in shades of blue and orange, with a person on a bicycle in the foreground. The background features a green field and a blue sky with clouds. The year '2030' is written in large, bold, blue letters across the middle of the illustration.

Norsk jordbruk har et bredt samfunnsoppdrag

Stortingets mål for norsk landbruk (St. meld. 11 (2016-2017)):

- Matsikkerhet og beredskap
- Landbruk over hele landet
- Økt verdiskaping
- Et bærekraftig landbruk med lavere utslipp av klimagasser

«Arbeidet med å redusere klimagassutslipp fra norsk jordbruk må prioriteres samtidig som målet om økt matproduksjon med intensjon om økt selvforsyning ligger fast.»

Innst. 251 S (2016-2017)

Mat og landbruk

– ei sterk, stor og fornybar næring

- Norsk matproduksjon utgjør en hel verdikjede fra jord til bord og sysselsetter folk over hele landet
 - Landbruk og matindustri utgjør største fastlandsindustri og Innlandet er Matregion nr 1 med høy grad av foredling.
 - Eksempler fra Innlandet:
 - Nortura
 - Tine
 - Felleskjøpet
 - Hoff
 - Pakkerier for grønnsaker
- Et grønt skifte må gi de fornybare næringene forrang

Omsetning og sysselsetting i verdikjeden for mat.
Kilde: SSB

Klimameldinga legger Klimaavtalen til grunn – gir viktig forutsigbarhet!

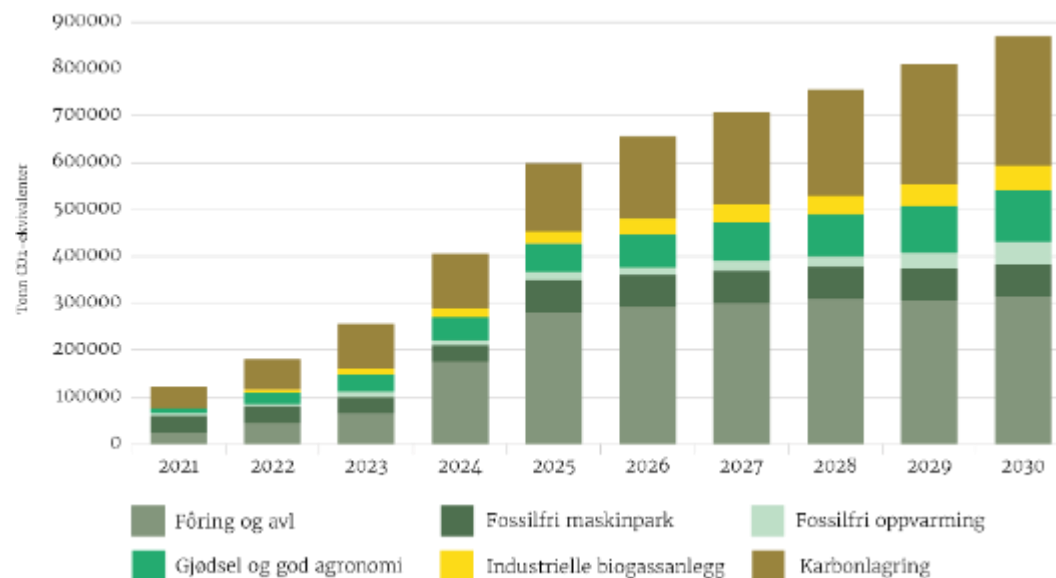
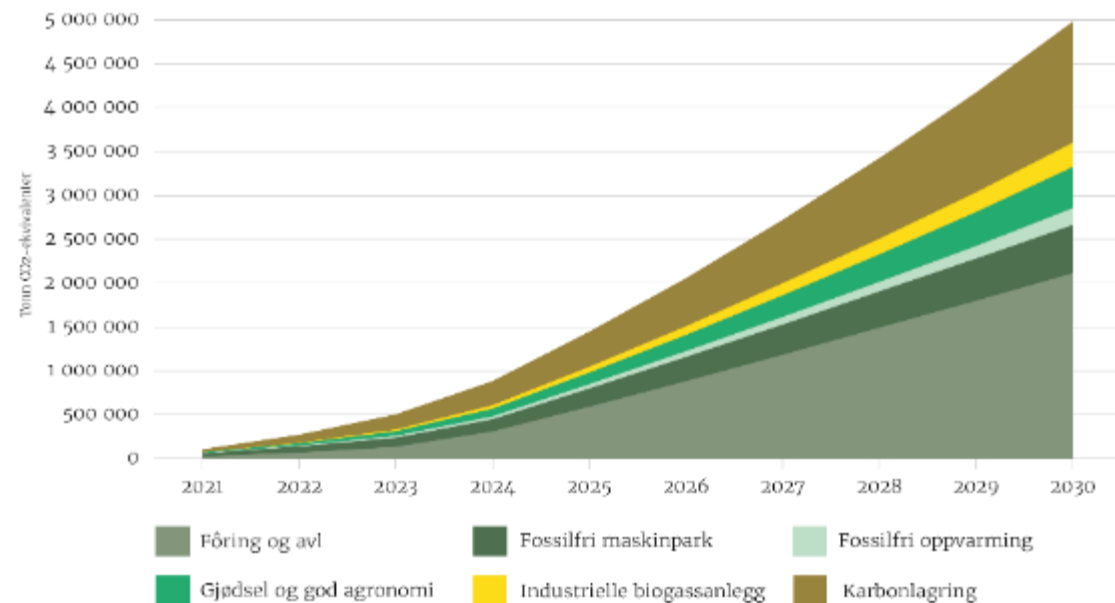
- Klimaavtalen forplikter regjeringa og jordbruket til 5 mill. tonn CO₂-ekv. utslippskutt og økt opptak i jord fra 2021 til 2030
- Hovedandelen skal tas gjennom forbedret norsk jordbruksproduksjon.
 - Peker også på tiltak som p.t. ikke bokføres i Norges klimaregnskap
 - Indirekte effekt arbeid med matsvinn og forbruksendringer skal bidrar
- Virkemidler i jordbruksoppgjør og statsbudsjettet skal vurderes underveis
- Egen arbeidsgruppe med avtalepartene skal sikre forbedring av utslippsregnskapet

LANDBRUKETS KLIMAPLAN

2021–2030

- Viser potensial for klimagasskutt og økt opptak 4-6 mill. CO₂-ekv. fra 2021-2030
- Mulig ved forbedret matproduksjon – ikke redusert matproduksjon
- Peker på behov for flere og forsterka klimavirkemidler

Åtte satsingsområder

1. Utrulling av klimakalkulatoren
2. Bedre fôring, dyrehelse og avl
3. Fossilfri maskinpark
4. Fossilfri oppvarming
5. Bedre bruk av gjødsla og god agronomi
6. Bruk av husdyrgjødsla til industrielle biogassanlegg
7. Jorda som karbonlager
8. Ny klimateknologi revolusjonerer landbruket

Regjeringa svekker satsinga på nye klimaløsninger i jordbruket

«Regjeringa vil difor intensivere arbeidet med å betre utsleppsrekneskapen for jordbruket, slik at det på sikt skal kunne fange opp effekten av nye tiltak i jordbruket.»

«Det er likevel usikkert i kor stor grad dette arbeidet gir resultat i utsleppsrekneskapen innanfor tidsramma for 2030. Vi planlegg difor at vi når måla med grunnlag i dei metodane og den kunnskapen vi har i dag.»

Meld. St. 13 (2020-2021) Klimaplan for 2021-2030

2/3 av beregnet klimaeffekt i Landbrukets klimaplan er fjernet fra regjeringas klimaplan

- Rammer særlig satsing innenfor ny teknologi, som tilsetningsstoff i fôr, biokull, avl på lavere metanavtrykk, bedre graskvalitet og fangvekster
- Gir feilrapportering til Stortinget om reell framdrift for jordbruket klimaforpliktelse
- Dokumentert klimaeffekt må være avgjørende – ikke hvorvidt regnskapsmetodikken er ferdig utviklet

Regjeringa setter klima opp mot andre mål for norsk matproduksjon

«Jordbrukspolitikken skal dreiest i ei meir klimavenleg retning» (..)

«Klimatiltak i jordbruket skal ikkje medføre auka subsidiar»

Meld. St. 13 (2020-2021) Klimaplan 2021-2030

- Jordbruket vil tvinges til å velge mellom klimaomstilling og andre mål som:
 - Levende landbruk over hele landet
 - Satsing på små og mellomstore gårdsbruk
 - Bondens inntektsutvikling

Klimameldinga utelukker bruk av virkemidler utenfor jordbruksoppgjøret

«Tiltaka og verkemidla for å følgje opp klimaarbeidet skal vi vurdere i dei årlege jordbruksforhandlingane.»

Meld. St. 13 (2020-2021) Klimaplan 2021-2030

- Klimafondsordning for bonden
 - Bonden setter av egne midler og oppnår skattefordel ved utvalgte klimainvesteringer
- Forsterking av handlingsplan for biogass
 - Eget FoU-program
 - Produksjonstilskudd for biogass etter modell fra Sverige og Danmark
- Etablere egen tiltakspakke for utvikling av grønn landbruksteknologi
 - Eget jordbruksprogram i ENOVA for markedsintroduksjon av ny teknologi
 - Offentlige innkjøp som virkemiddel

Klimavirkemidler må styrke konkurransekrafta i norsk landbruk og matindustri

«Det er ikkje ønskjeleg å nå klimamåla våre på ein slik måte at vi bidreg til at utsleppa aukar i andre land.»

Meld. St. 13 (2020-2021) Klimaplan 2021-2030

- Viktig å unngå framtidig virkemiddelbruk som gir økt matimport og mer grensehandel og svekker norsk selvforsyning og konkurransekraft
 - Differensiert matmoms eller norsk særavgift på animalske produkter
 - Regjeringas varsla utredning om mineralgjødselavgift i klimameldinga må skrinlegges
 - Økt pris på drivstoff som følge av omsetningskrav for biodrivstoff må kompenseres

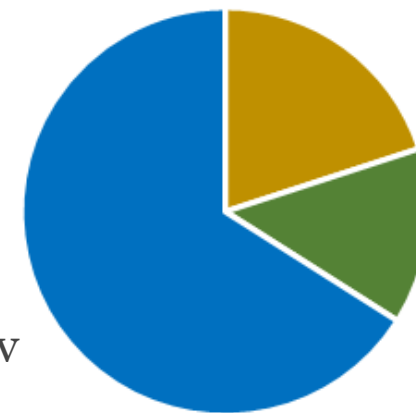
Redusert matproduksjon er tyngre vektlagt enn klimaomstilling av jordbruket

«Desse tala tyder på at det arbeidet regjeringa gjer med kosthald og matsvinn trengst i tillegg for å oppnå måлтаlet i avtalen med jordbruket.»

Meld. St. 13 (2020-2021) Klimaplan 2021-2030

- Regjeringas tunge vektlegging av kjøttkutt er unødvendig
- Politiske målsettinger som påvirker norsk matproduksjon:
 - Innfri klimaforpliktelse mot 2030, jfr. Klimaavtalen mellom regjeringa og jordbrukets organisasjoner
 - Økt selvforsyning og verdiskaping – redusert grensehandel og import av mat vi kan produsere selv
 - Forebygge et usunt kosthold (helsepolitikk)
 - Hindre ressurser på avveie (halvering av matsvinn innen 2030)
- «Minst mulig kjøtt» er ikke et mål i seg selv – dette må også gjenspeiles i virkemidlene for endret forbruk

Fordeling av utslippskutt i regjeringas klimamelding

- Utfasing av fossilt i jordbruket
- Forbedret matproduksjon
- Endret kosthold og redusert matsvinn

Fra klimavennlig forbruk til bærekraftig forbruk

*«Vi skal styrkje og vidareutvikle arbeidet med sunt, berekraftig og klimavenleg kosthald»
Meld. St. 13 (2020-2021) Klimaplan 2021-2030*

- Viktig skifte fra ensidig klimafokus til vekt på helhetlig bærekraftshensyn
 - Må også gjenspeiles i regjeringas virkemidler for endret kosthold
- Eksempler på mulige effekter ved ensidig klimafokus:
 - Straffer økt bruk av arealer og stimulerer til gjengroing – kyr, sau og lam på beite og utmark taper alltid «klimakonkurransen»
 - Belønner effektivisering på bekostning av dyrevelferd og medisinbruk

LMD legger klimaavtalen til grunn, jfr presentasjon på kornkonferansen 21.02.21

Klima og jordbruk

- Klimaavtalen med jordbruket er en bærebjelke for jordbruksomtalen i klimameldingen.
 - Forpliktet til at utslippene reduseres og opptak av karbon økes
 - Tilsvarende 5 mill. tonn CO₂-ekvivalenter for perioden 2021 til 2030.
 - Jordbruket har levert plan for hvordan utslippene kan reduseres, uten at det går utover matproduksjonen.
 - Klimakalkulatoren
- To hovedspor i klimameldinga:
 1. Tiltak for reduserte utslipp og økte opptak av karbon i selve jordbruksproduksjonen
 2. Tiltak (forbruksendringer) som indirekte gir reduserte klimagassutslipp

Foto: Torbjørn Tandberg

Oppsummert: Innspill til videre stortingsbehandling

- Klimameldinga legger Klimaavtalen mellom regjeringa og jordbrukets organisasjoner til grunn – skaper viktig forutsigbarhet for næringa!
- Klimameldinga svekker mulighetene for klimaomstilling i landbruket og oppfølging av Landbrukets klimaplan. Stortinget må sikre at:
 - Reell klimaeffekt – ikke hensyn bokføringsmetodikk – avgjør om klimaløsning inngår i myndighetenes plan for oppfølging
 - Klimaomstilling kan ikke gå på bekostning av andre mål i jordbruket – åpne for økt budsjettstøtte til klimatiltak i jordbruksoppjøret
 - En styrka klimaverktøykasse for bonden, herunder klimafondsordning, grønn teknologipakke og styrka virkemidler for biogass
- Klimavennlig matproduksjon må fortsatt være hovedstrategi for å innfri klimaforpliktelsen for jordbrukssektoren – ikke kjøttkutt!